СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 69. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 25. березня 1931. VOL. XXXIX. No. 69. Jersey City, N. J., Wednesday, March 25, 1931. THREE CENTS.

ДОМАГАЮТЬСЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ СЕСІЇ КОНГРЕСУ ДЛЯ ЗАРАДИ БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Вотсон і президент палати послів Лонгворт запевнили соціялістичного провідника Нормена Томаса й делегацію прогресовців, що вони предложать президентови Гуверови домагання делегації в справі скликання надзвичайної сесії конгресу.

Ота надзвичайна сесія мала би бути призначена справі безробіття й усуненню фармерської кризи. Лібералі домагаються призначення з боку конгресу $500,000,000 на допомогу безробітним, а заразом видання бондів на $3,000,000,000 на публичні будови.

ДОМАГАЄТЬСЯ „ВІДРОДЖЕННЯ" АМЕРИКИ.

БЕРКЕЛІ (Каліфорнія). — Д-р Ніклас Мурей Ботлер виголосив промову до 8,000 слухачів, між якими були ученики і професори Каліфорнійського університету й богато ріжних визначних людей, а в якій він підніс потребу відродження Америки.

Ботлер твердив, що Америка терпить на брак ліде рів. Тому треба вертати до старого американізму, який ціхувала широка думка. Виборчі практики і двопартійна система показалися вбийчими, бо чим далі, тим менше маємо провідників. Зате повстає тип Американця, котрий є задоволений з себе й мало що знає і саме той тип вибивається на провідні місця. Наслідок цього такий, що нема другого культурного краю на світі, в якім горожани були би так байдужними до свого політичного життя, як є ними американські жителі.

ЦІНА ПШЕНИЦІ ДАЛІ ПАДАЄ.

ВАШИНҐТОН. — На збіжевій біржі в Шікаго впали ціни на пшеницю за один день на 10 центів на бушлю. Це є наслідок заяви Федеральної Фармерської Ради, що вона не купуватиме більше пшениці для підержання її ціни.

Кажуть, що ця заява Фармерської Ради підкопає ще більше адміністрацію і розколить республіканські ряди на заході. А дальшим наслідком буде програна Гувера при нових президіяльних виборах.

Фармерська Рада видала досі $350,000,000 і за те вдержала ціну американської пшениці на 31 центів вище від ціни, яка істнує на світовім ринку.

Якби Рада хотіла продати тепер закуплену нею пшеницю, то мусіла би втратити суму $85,000,000.

Дехто домагається, щоби Фармерська Рада дальше купувала пшеницю, але обчисляють, що коли би держати її на складі яких три роки, заки піднесуться ціни, то за самий склад треба би заплатити $148,500,000.

СЕНАТ ДОМАГАЄТЬСЯ СЛІДСТВА НАД УПРАВОЮ НЬЮ ЙОРКУ.

ОЛБАНІ. — Цілком несподівано перейшла в стейтовім сенаті резолюція, 26 голосами проти 24, якою рішено покликати легіслятивний комітет, котрий має перевести дохождення в справі ріжних скандалів, які є звязані з адміністрацією міста Ню Йорку.

До цього комітету входять 3 сенатори і 4 есемблимени.

Кажуть, що ця резолюція перейде і в есембли. В сенаті перейшла тому, що до неї прилучилися два демократичні сенатори.

ГУВЕР У ПОРТО РІКО.

САН ХУАН (Порто Ріко). — До столиці Порто Ріка прибув президент Гувер у товаристві говернора Рузвелта й приняв делегації, які вказували президентови на розпучливе економічне положення острова.

Президент не дав ніякої відповіди щодо евентуальної допомоги.

ПЯТЬ ДНІВ НА МОРІ БЕЗ ВОДИ І ЇЖІ.

ЕВЕНАВЕНТУРА. — Корабель „Серіґо" з лінії Гамбург-Америка привіз до пеї коломбійської пристані летуна американської маринарки, Верне Ворен Гершмена, котрий пропав був підчас лету й котрого фльота узнала за загинувшого.

Виявилося, що Гершмен мусів злетіти на воду, бо попсувався мотор літака. На воді держав себе в гумовім малім човні. І так пливав 5 днів, а за ним гонили голодні акули, ждучи на жертву. Виратував йий німецьким кораблем, летун, виголодніліий, спрагнений і почорнілий від промінів сонця, прийшов скоро до себе і зараз зателеграфував до жінки і дітей, що він здоров.

КАТАСТРОФА ВОГНЕВОЇ СТОРОЖІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Огнева сторожа в Малверн, яка складалася з добровольців, гнала з цілою силою, щоби вгасити вогонь, який вибух на фармі. На скруті дороги перевернувся автомобілевий віз, яким їхали пожарники. Наслідок цього нещасливого випадку був той, що 11 пожарників згинули на місці, а 11 було важко побитих.

ДИРЕКТОР БАНКУ ДЕФРАВДАНТОМ.

В Будапешті арештований директор великого банку, Константин Бальоґі, який здефравдував у банку півтора мілїонів пенгів. Його арещтувано в хвилині, коли пробував застрілитись, бо, видно, боявся наслідків свого вчинку, який викрився. При переслухані цей директор зізнав, що загальна економічна криза штовхнула його на шлях дефравдації.

ЛЕДОЗВАЛ ЗАСИПАВ КОРШМУ.

В Медельсерталі в швайцарських горах Сан-Готар ледозвал скотився з гір на коршму і зруйнував цілий дім. Під ледозвалом згинуло 6 осіб, цебто 4 члени родини власника коршми і двох туристів, які якраз сиділи за столом при обіді. Трупи жертв ледозвалу вже вдалося добути зпід руїн.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В ГРЕЦІЇ.

Недалеко Леонтаріону в Греції вискочив зі шин поспішний поїзд. Кілька возів перекинулося зовсім, а один розбився. В катастрофі згинуло 16 пасажирів, а 65 осіб було ранених.

АВТОР „ЦІЯНКАЛІЯ" АРЕШТОВАНИЙ.

В Берліні арештовано письменника Фридриха Вольфа, чиєго драма „Ціянкалій" викликала була свого часу у Львові бурю протестів з боку католиків. Вольфа арештували за те, що він як лікар зганяв жінкам плід. Як відомо, на цю саму тему написана й драма „Ціянкалій", у якій він боронить право жінки позбутись у виняткових випадках плоду. Разом з Вольфом арештовано його помічницю, лікарку Ельзу Якубович. Виявилося, що автор „Ціянкалія" усував плід 123 вагітним жінкам, а між ними було 38 незамужних.

НОВИЙ МЕДИЧНИЙ ВИНАХІД.

Віденська преса подає, що професор Жигмонт Фройд та його асистентка, Каміннерова, винайшли сировицю, яка вщіплена людині дає можливість пізнати, чи її організм має зародки недуги рака, чи ні. Навіть на організмі зовсім щездоровім ця сировиця викликає на місці вщілпення опухлину, якщо є в організмі бацили рака, а не викликає ніякої опухлини, як організм здоровий. Цей винахід дасть можливість передбачити цю недугу, та боротися з нею в самих початкових її стадіях, що, очевидно, є важним поступом у боротьбі з раком.

ПОСИЛКИ З ЕВРОПИ В РОСІЮ ГОЛОДНИМ.

В заграничних часописах, а в першу чергу московських, поміщено таке оголошення: А. Годованніков, 36 Ру Діюдяфой Парі XII, перебирає для пересилки до радянського Союзу гроші і пакунки з мукою, крупами, ріжного роду товщі як: солонина, масло й інше.

Колись своїм хлібом Росія годувала себе і майже всю Европу. Совіти, щоб здобути гроші на агітацію, також за безцін вивозять свої продукти за границю. Совітські піддані, мовляв, голодні можуть зачекати на той час, коли, як в пісні співається: Не буде ні голодних, ні рабів...

СПІРТОВИЙ МОНОПОЛЬ У РУМУНІЇ.

Багато краєвих і заграничних фірм вносили до правительства свої оферти, під якими умовами вони були би готові перебрати спіртовий монополь. Жодна оферта не гарантує державі певного річного доходу, а лише готові виплатити державі зараз суму 500 до 600 мілїонів левів на рахунок будучих доходів.

Між краєвими фірмами є група барона Наймана з Араду, котра має найбільшу спіртову фабрику в Румунії й кілька меньших у Семигороді, відтак група Розмана в Клюжу, котра має 22 фабрики, та група Гітера й Браєра з Орадя Маре, котра має 14 фабрик. Усі фірми з Семигороду. З Буковини не будуть нічого купувати.

ЖОВТО-БЛАКИТНИЙ ПАМЯТНИК У ЛЬВОВІ.

На Трибунальській площі у Львові стоїть собі позолочений памятник польського гетьмана Яблоновського, про який уже писалося в нас, що польські мистецькі круги обурювались проти того, що цей памятник позолочено. Перед місяцем хтось збиточний перемалював у ночі цей памятник на червоно, мовляв: коли смак творців цього памятника дозволив, щоби гетьман мав золоту барву, то чому не червону? Залєдви очищено цей памятник від червоної барви, а вже в ночі з дня 21. на 22. лютого хтось позволив собі на новий смиливий жарт. Перемалював голову й обличча та пояс цього гетьмана темно-блакитною барвою. Тепер перед памятником збирається весела публика і балакає між собою, що тим разом цей жарт є ділом якогось Українця, котрому конечно захотілось бачити у Львові памятник, помальований національними красками. Памятник цей близько магістрату, де і в ночі багато поліцаїв, тому жартівливого маляра треба вважати справді відважним.

СПРАВА ОГИДНОГО ЗЛОЧИНУ ПЕРЕД СУДОМ.

Михайло Базьо з Дерновець, у Жовківщині, любив Олену Захарко й овочем тієї любови був син. Хоч динина була нелюбима, то родичі Олени полюбили свого внука, не докоряли дочці і казали, що такі випадки по людях ходять та най дитина росте собі. Але Михайло Бадьо хотів конечно позбутись дитини і коли Олена спала, він влив дитині до рота велику дозу карболіту, від чого дитина серед страшних мук померла. На днях перед львівським судом розпочалась розправа проти цього безсердечного батька. Бадьо признався до вини, але розправу перервано, щоби покликати ще кількох свідків. Олена Захарко також була арещтована, але виявилося, що вона в нічому не винна і її звільнили.

УЧЕНЬ ПОВІСИВСЯ В КЛЯСІ.

У Станиславові професор покарав 7-годинним карцером за невідповідне поведення 17-літнього учня VI. кл. гімназії ім. Красінського, Боруха Горовіца Вірта. Горовіц, якого вважали взірцевим учнем, так перейнявся тією карою, що повісився в клясі, де замкнений відсидував кару. Коли терціян вечором прийшов, щоби випустити учня, застав уже труна.

НОВА КОМУНІСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ НА УКРАЇНІ.

Радянська преса оповіщає, що на Україні утворилась нова організація, а саме „Союз червоних партизанів". До цього союзу належать тільки ті повстанці, які боролись проти української національної армії 1918-1920 років. Ціль союзу дальша боротьба з „націоналістичними елементами" на Україні.

КАСІЄР КАСИ ХОРИХ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед львівським карним трибуналом відбулася розправа проти касієра львівської Каси Хорих, Йосифа Гуля, під закидом, що спроневірив готівку на викупно векслів на 450 дол. та 5,000 зол. Обвинувачений боронився, що тих грошей не хотів узяти собі, а пізніше хотів їх втягнути в книжки. Трибунал з причини недостачі доказів увільнив Гуля від вини та кари.

САМОВБИВСТВА СЕРЕД УЧЕНИЦЬ.

В Кременці кинулася під поїзд 19-літна учениця гімназії, Евгенія Франциківна, а на другий день померла. Причиною самовбивства — лихе сводцтво. — Недалеко Хомотова кинулася під поїзд учениця варшавської гімназії, Галина Петрівська. Поїзд відрубав їй ноги і вона з болю благала, щоби її добити, і померла аж за кілька днів.

ВІННІПЕҐ ПЛАТИТЬ СОЛОНО ЗА БЕЗРОБІТТЯ.

Безробіття не обходиться дешево для міста Віннінеґу. Звіт фінансової комісії за останній тиждень лютого виявляє, що місто заплатило за саму допомогу самотним (нежонатим) чоловіком суму $21,249. Правда, дві третини з тої суми має місто дістати назад, третину від провінції, а третину від домінії, а все таки і сім тисяч долярів на тиждень є сумка не мала.

НАВІЗІВСЬКИЙ ГРОЗИТЬ КАНАДІ ВІЙНОЮ.

Навізівський, один з комуністичних провідників у Канаді, грозить Канаді війною з Совітським Союзом за те, що Канада заборонила імпорт совітських продуктів. Свою погрозу висловив Навізівський у промові в Робітничім Домі у Віннінеґу дня 4. березня на вічу, скликанім для вибору делегації, зложеної з робітників і фармерів, котрі малиб поїхати особисто до Совітського Союза і на власні очи переконатися, як там добре. Очевидна річ, що делегатами будуть вибрані тільки „свої" люди, які в кождім випадку будуть хвалити Совітський Союз, бо інакше, хоч би й дістали дозвіл заїхати до Совітського Союза, то не дістали дозволу вернутися назад.

МІНЯЮТЬ ПШЕНИЦЮ ЗА КАВУ В БРАЗИЛІЇ.

Ліндольфо Кольвор, бразилійський міністер праці, промислу і торговлі, оповістив, що канадійські капіталісти зробили Бразилії оферту міняти канадійську пшеницю за бразилійську каву. Вони хочуть купити велику скількість бразилійської кави під умовою, що заплатять за неї канадійською пшеницею. Які це капіталісти зробили таку оферту урядови Бразилії, цього міністер не виявив.

ЕВРОПА ЗАНЕПОКОЄНА НІМЕЦЬКО-АВСТРІЙСЬКОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ УНІЄЮ

ЗА КІЛЬКА ДНІВ НІМЕЧЧИНА И АВСТРІЯ ДАДУТЬ ВИЧЕРПУЮЧІ ПОЯСНЕННЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Німецьке громадянство з задоволенням зустріло повідомлення про митне обєднання двох німецьких республик. Промисловці надіються від цього значного поліпшення економічного стану обох держав. Звичайно, фактичне обєднання прийде ще не так скоро, бо треба перевести велику працю для нового перегруповання та врегульовання економічно-фінансового життя обох держав, відповідно новим умовам.

Міністер справ заграничних, Курціюс, приняв у себе на авдієнції послів Франції, Італії й Англії. Він дав коротке пояснення, що економічний союз Німеччини з Австрією не порушує версальського та інших мировых договорів. Як приймуть це пояснення бувші союзники та держави Малої Антанти, ще не відомо. Німеччина й Австрія цими днями повідомлять через своїх послів усі держави про німецько-австрійський економічний союз.

Тепер ще годі сказати, як до цього поставляться европейські держави, а особливо держави Малої Антанти, в першу чергу Чехословаччина, яка дуже поденервована новим групуванням німецьких держав.

ФРАНЦУСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ НЕЗАДОВОЛЕНІ.

ПАРИЖ (Франція). — Вся французька націоналістична преса рішучо й різко виступає проти австрійсько-німецького економічного обєднання. В ньому вона бачить порушення Німеччиною й Австрією мировых договорів та шлях до повного зліття цих держав.

Націоналісти кажуть, що колиб Франція не евакувала була Рейнської области, то до такого зближення тих двох німецьких республик не прийшлоб. Зокрема ця преса нападає на миролюбиву політику Бріяна. Уряд ще не заявив публично своєї опінії.

ДЕМОНСТРУЮТЬ ПРОТИ ҐАНДІЯ.

НЬЮ ДЕЛІ (Індія). — Коли звідси виїздив до Лагори спеціяльний потяг з Індійцями, членами всеіндійського конгресу, натовп Індійців урядив ворожу демонстрацію проти членів конгресу взагалі, а проти Ґандія зокрема. Індійські екстремісти незадоволені з політики примирення з Англією, яку повели тепер Ґанді та інші націоналістичні лідери Індійців.

Демонструючи ворожо проти своїх лідерів, натовп вигукував: „Геть з Ґандієм!"

РОЗІГНАЛИ КОМУНІСТИЧНІ БАНДИ.

ШАНҐАЙ (Китай). — Націоналістичний уряд офіційно повідомляє, що залізнича лінія між Пекіном і Ганковом остаточно звільнена від комуністичних банд і по ній вже почали їздити потяги між цими двома містами. Комуністи тримали в своїх руках частину цієї залізниці майже два тижні.

Генералісімус Кай Шек вислав проти комуністів 50,000 війська, яке тепер з успіхом звільняє від комуністичних банд простори між Ганковом і Пекіном.

ЛЕҐКИЙ ПРИСУД ЕСПАНСЬКИМ РЕВОЛЮЦІОНЕРАМ.

МАДРИД (Еспанія). — Лідери недавньої невдалої революції засуджені воєнним судом до вязниці на 6 місяців і 1 день кождий. По еспанським законам ця кара може бути ще зменшена.

В урядових колах кажуть, що уряд постарається знайти законні підстави, щоб зовсім звільнити засуджених від кари, або зменшити її до можливого мінімума. Король уже вернувся зі своєї поїздки до Лондону, звідки він прислав свій маніфест про привернення населенню Еспанії всіх конституційних гарантій і про призначення нових виборів до парляменту та всіх місцевих самоврядувань.

НІМЕЦЬКІ ПОСЛИ ЗАСУДЖЕНІ.

БЕРЛІН (Німеччина). — 70 послів до райхстагу, членів національно-соціялістичної та комуністичної партії, стратили свою посольську недоторканість. Райхстаг більшістю голосів ухвалив, що вони задля своїх нападів на уряд та на самий парлямент стратили своє посольське право недоторканости.

Тому декому з лідерів націоналістів-гітлеровців та комуністів доведеться тепер іти до вязниць, щоб відбути кару, яку на них наложили суди за рішні протизаконні поступки.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ МОЛИТВИ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — По відомостям з Білгороду італійський посол в Югославії заявив в імени свого уряду протест проти того, що в церквах Югославії відправлено поминальне богослужения за Славян, які загинули від італійського терору. В протесті спеціяльно підчеркнено присутність на одним з таких богослужень двох сербських міністрів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Those rates in copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:

Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

На Дикрая Сяті і Загранцею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Тел. „Свобода", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

Уми і серця наші переняті ідеєю української державности. А прямуючи до цеї державности, ми йдемо різними шляхами. Але якими шляхами ми не ступалиб, приходимо до переконання, що без свідомих і освічених мілионових українських мас нам української держави не мати.

І коли ми думаємо про революцію, про зброю й гармати як середники, при помочи яких доводилось нам боротися з ворогами і яких ми потребуватимемо при новій збройній розправі, то не забуваймо при тім ще й на иншій рід зброї. А цею зброєю є книжка,яка веде до просвіти, а та до культури.

Кулями і гарматами не стріляють що дня. Але культурними здобутками можна нищити ворога без упину, в кожний час.

І дивно стає нам, що вважаємо вже себе людьми свідомими і відданими українській справі, що ми ще досі звертаємо таку малу увагу на книжку, а зосібна на українську книжку. А чейже добра книжка є сильніша від тисячок гармат!

Ми дуже часто вважаємо себе людьми дуже революційними і навіть щиро віримо в революцію, яка прийде й принесе нам остаточне визволення. Але в той самий час не піддержуємо найбільшої революційної сили: доброї української преси і доброї української книжки.

А якжеж може розвиватись українська культура, як ми можемо здобувати світ для української культури, коли не попираємо української книжки? Культурні народи потребують переглянути тільки наші видавництва, як і числа передплатників наших газет, щоби прийти до переконання, що в тім нема нічого дивного, що ми не маємо своєї держави, коли ми ще досі не розуміємо ваги книжки і газети.

Місяць березень призначено в краю на пропаганду книжки. На протязі березня всі книгарні дають певний опуст на замовлені в тім часі книжки. В тім місяці відбуваються спеціяльні відчити про потребу поширення книжки, а преса пригадує раз-у-раз, щоби користати з місяця дешевої книжки.

В Америці книжкова справа занедбана. І коли так далі піде, то українська книжка не матиме незабаром ніякого збуту. Бо люди думають про нове радіо, чи новий автомобіль, але ніколи — про нову книжку, про свою найкращу й найдешевшу розраду й про свого найвірнішого приятеля. Живемо у важких часах, але саме тепер повинні ми найбільше горнутись до книжки.

Інж. Дм. Андрієвський.

УКРАЇНСЬКА ПРОПАГАНДА ЗА КОРДОНОМ

(2)

Щодо хліборобства, то нашій пропаганді доводиться **побарювати совітську систему колективізації** й инші спроби, які коштують український нарід великі жертви. Тим більше, що совіти своєю системою намагаються **винародовити** Україну і **спролетаризувати** населення. Отже, в тому є замах на саме національне існування нашого народу.

Коли взагалі совітська політика на Україні по **окремих** ділянках дещо й дає для нашого народу, то це треба завдячувати **самому народові**, часто-густо тому **спротивові**, який та політика в цілому виликає в нього (політичне освідомлення). Так ті здобутки і треба пояснювати перед чужинною опінією, не відносити їх на рахунок режіму чи московського панування; навпаки, нищівню економічну політику большевиків на Україні треба у **цілому** заперечувати.

Маємо стверджувати в нашій пропаганді великий **соціяльно-політичний** здвиг, що відбувся на Україні наслідком революції. Той здвиг не потребуємо оцінювати, лише маємо пояснювати, щоби згодом уникнути незрозумінця, уперед-жденя, спротиву з боку закордону. Чужинці мусять здавати собі справу, що **Україну не можна обернути в кольонію** европейського капіталу. А тим менше можна говорити про реставрацію старого дорево-люційного соціяльно-політичного устрою. Хай чужинці знають, що **ані відібрання землі в селянства**, що користає з неї вже 11 -12 років, **ані відбудова „єдиної неділимої" Росії неможливе**. Над цим наша пропаганда мусить пильно й уперто працювати, щоб усунути ті трудноші й ускладнення, які вяжуться з соціяльно-політичними постулятами нашої національної справи.

Дарма цілий час повторювати, як то роблять у нас і в Росіян деякі „пророки", що большевицький режім розкладається сам собою, що совітська влада падає, неминуче мусить впасти, і то незабаром. Життя й події заперечили слушність цих прогноз. Навпаки, — доводиться стверднти тривкість режіму і влади совітів та пояснювати той факт річевими аргументами. Але разом із тим треба настоювати на **шкідливости, небезпечности його для нашого краю, для Европи, для цілого світа**, вказувати на його розкладові впливи та його суперечність із духовим і матеріяльним укладом життя цивілізованих народів. Маємо повторювати, що, власне, з огляду на його живучість і небезпеку, боротьба, й то чинна, нетягайна, з ним у самім його осідку **конечна**.

Треба підносити, що совітський режімові найбільше загрожують ті сили, які нуртують і зростають під його тиском і проти яких він безсилий. Такими силами є **національні рухи**, яким йому не сила ставити опір і які він мусить толерувати всупереч своїм засадам. Його спроби „осідлати" ті рухи не повелися й ніколи не матимуть успіху після певного ступня їх розвитку. Вони, як стихійні органічні явища поломлять всі перепони й повалять совітську владу на тих теренах, на яких вона стрічається з ними. Большевицька влада де-далі що-раз більше утотожнюється з **московським імперіялізмом**, якому що-раз сильніше протиставиться **сепаратизм поневолених народів**. Не через зовнішню інтервенцію, яка лише скріпить большевизм, і не підмогами російської еміграції, що чужа своєму народові, а лише **підтримуванням національних рухів можна звалити більшевизм.**

Це найкраще можна спостерігати на Україні, як розбудженє національне почуття ставить опір большевицьким пляном. Маємо подавати факти й всвітлювати, як зріст **української національної свідомости** зменшує вплини московського інтернаціоналізму. Вказуванням на неспроможність большевиків розвязувати національну проблему, на облудність гасел комунізму, на перекручування і фальшування голошених ними засад (самоозначення аж до відділення); подавати ідею **національної революції** на Україні як єдине можливе розвязання питання большевицького панування на широких просторах колишньої Росії та вказувати на наближення її. Соціяльний стан революції вже перейдемо; нині зачинається національний, який мусить дати Українську Державу. Єдино це гасло, рівнозначне відділенню від Московщини, може і мусить двигнути широкі маси українського народу на боротьбу з московським большевизмом. Представляти національну революцію як широкий **масовий рух**, що знайде відгуки скрізь, де жие й терпить від чужинецько-панування український нарід.

Вже нині маємо підготовляти чужину до зрозуміння і прийняття тих шляхів, якими піде державне будівництво на Україні. Замало обгрунтовувати наші змагання **засадами самоозначення**, але треба вказувати на рацію **організації політичного й економічного жита** широких просторів Сходу Европи. Геополітичні, етнічні, господарчі умови рівнини чорноморського запілля вимагають повстання там **великої, сильної держави**. Лише така держава буде життєвою й об-ективною, буде вслі встояти проти натиску сусідньої Азії й московського імперіялізму, нормувати економічний вимін із зовнішним світом, насамперед з Европою. Столицею тої держави може бути лише Київ, історичний і духовий центр тих просторів. Обеднання якого нього ріжних етнічних груп відбудеться не шляхом завоювання, лише створенням **спільного фронту, звернего проти Московщини**. А тому козаки є для України спільниками, а народи кавказькі — натуральними союзниками. Підержати такий блюк народів є в інтересах Европи, яка через нього може розширити рямки своєї економічної й політичної системи, а рівно ускшідлиться Московщину, що завжди буде загрозою для заходу.

Відносно моментів, які мають відношення до нинішнього положення Західних Українських Земель під Польщею, то зрозумило, що маємо при кожній нагоді підкреслювати **органічну повязаність тих земель із східньою Україною**. Треба затерти в уяві чужинців той факт, що Галичина сотки діт жила відокремлено від решти України. І в самій термінології називати Галичину, Волинь та Холмщину західніми провінціями України. Треба зазначувати **спільність національно-культурної традиції** всіх земель, підносити спільність сучасного життя і творчости українського народу, підпирати це рішними маніфестаціями у краю й на чужині (еміграція). Вияснювати тяжіння одної частини до другої не прихильністю совітів до Українців під Польщею, чого на ділі нема, і не симпатією українського населення до совітів, що цілком хибне, а лише стихійним гоном мас і провідних верств до обеднання. Змальовувати **злуку всіх земель** у перспективі і після заникнення большевицького режіму на Україні. Вияснювати перед чужинними особливо значіння західніх провінцій як **лучника України з Европою** і як національного піємонту.

Ми не повинні грати на руку Полякам, вирікаючи в нашій закордонній пропаганді окремі краї Західніх Земель (Галичина, Волинь, Холмщина), з огляду на їх етнічний характер чи культурні традиції. Цьонайбільше, коли мова про політичний статут і міжнародні акти, маємо узглядняти рішницю між ними. Загалом маємо підносити **окупаційний характер володіння ними Польщею, запереччуючи слушність і правильність договорів**, зроблених без згоди українського народу (постанова Ради Амбасадорів, Ризький договір). Пригадувати всі ті **злочини й насильства, яких допустилася Польща** від початку окупації, й підносити факт недодержання нею умов і **невиконання міжнародних зобовязань.** Маємо голосити, що той факт **позбавляє Польщу права на Західні землі**, навіть із погляду формально-юридичного і перекреслює постанову Ради Амбасадорів. Він витворює на українських землях **стан безправства** отвертої насильної окупації. Для української сторони якенебудь порозуміння з Поляками неможливе, бо тим порозумінням чи самими переговорами ми признаємо той стан за нормальний і поставимо себе в повну залежність від насильників. Поведення польського сойму лише потверджує такі твердження, і може прийти час, коли українська репрезентація мусить вибрати ці звідти, бо її присутність там безпредметова і ніякого хісна для українського народу з неї нема.

Маємо доводити, що **включення Західніх Земель у склад Польщі** позбавлене найменшої слушности, бо замість скріпити її, воно **Польщу ослабило.** Історичні відносини між обома народами, традиційна політика Поляків унеможливлюють співжиття їх в одній державі. Український елемент надто важний, щоб Поляки могли дати собі раду з ним силою. **Чинна боротьба Українців проти Польщі буває, є й буде.** Не повинні ми ховати й замовчувати актів тої боротьби. Хай вона й не подобається „сильним миру цього" в міжнародній політиці, але **самий факт нашого спротиву змушує їх ставитися до нас уважніше** й рахуватися з нашими змаганнями. Коли світ переконається, що Польщі не сила нас задушити, лише тоді він задумається над справедливістю наших домагань. Подаючи акти чинної боротьби на Західніх Землях, маємо заперечувати накидувані нам Поляками большевицькі тенденції й викривати **національно політичний зміст боротьби.**

Польську господарку на Західніх Землях змальовувати як **грабіжницьку і нездарну.** Загалом Польща не спроможна організувати економічного життя в себе, а ще менше на окупованих землях. І тут вона найменше дбає про населення, лише визискує його як кольоніяльні народи (нищення лісів). Злидні та невдоволення серед українських мас цілий час зростають наслідком польської економічної політики. Звідси **соціяльне напруження**, загроза спокою й ладу. При тім заперечувати якібудь симпатії українського населення до большевицьких рецептів, зазначуючи, що **кадри комуністичної партії на Західніх Землях творять Поляки та Жиди.** Підносити також уживання Польщею економіки для політичного гнету українського народу (кредити кооперативам). Загалом представляти польську економічну політику як безглуздю, шкідливу для Европи, а змагання чи мрії Польщі поширити її на більші простори (чорноморське запілля) як абсурдні й небезпечні.

(Конець буде)

ВІДПОВІДИ РЕДАКЦІЇ.

П. Я., Мінеаполіс, Мінн. — „Свобода" містить даремно відозви з краю від наших центральних інституцій, а також з сіл, від читалень, Соколів, Січей і т. д. Колиж хто хоче, щоби містити в газеті фотографії оркестру з його села чи Народного Дому, то мусить заплатити за-кліщу. Годі вимагати, щоби часопис покривав ще й такі видатки.

В школі.

Питає інспектор у школі:

— Хто з вас знає, де лежить Австралія?

З дітей ніхто не відповідає.

— Бачите, каже тоді інспектор, як то недобре, що ви не вчитеся. Випадоб вам їхати до Австралії, то не зналіб куди.

Пополудні того дня вибрався інспектор до сусідної школи пішки і, прийшовши на роздорожжа, мусів тих самих дітей питати, котрою дорогою йти. Діти показали, а поміж собою говорять:

— Нас питав, де Австралія, та ганьбив, що не знаємо, а сам не знає навіть, куди від школи до школи перейти.

—o—

Підчас світової війни якийсь французький генерал, уже підстаркуватий, оженився з молодою дівчиною.

— Тепер мусітиме боронити двох фронтів, — сказав на це Клемансо.

—o—

Обманець.

Суддя: — Чому ви вибили ще пападеного, як зірвали йому ланцюшок від годинника?

Обвинувачений: Бо той обманець не мав ніякої годинника, а ланцюшок носив під пазухою.

Іван Фабріціюс.*) .

МАТИ.

Пополудне в тропікальний ликий пан, крім того приязний околиці Джава. Сонце жарить савани, рижові поля, що від Десаг, села туземців, простягаються до хребта гір Тйі-Панас. Здовж крученої стежки мчиться бистро рвучко кришталево чистенький потічок, який щойно народився з джерела з горячою водою. Село взяло від нього назву.

Із скелі понад джерелом зіскупився ясноволосий шукач орхідей. У руці держить обережно цвітучу ростину з грудкою землі на корінцях.

Супадаєлькі люди зали його вже від кількох місяців. То був крепкий Голяндець. Ті ростини, що їх назбирав, відіслав великим „капель апі" (вогненим кораблем) із Херібону до тієї далекої країни, відкіля прийшли білі. Йому радо позволяли ходити тут по горах, бо він був привітливий та добре вихований чоловік. А це так рідко траплялося в тих людей, що приходили відтам. Вони великі пани, одначе зле виховані та дурні. І він був дурний. Таж він орхідеї, які найшов, а які кожна дитина знала по імень, ділив на відомі і... нові! Самособою, він був дурний. Всеж він був великий пан, крім того приязний і добре вихований. Тому кожен мешканець Десагу вважав для себе честю, коли шукач орхідей зайшов у його бамбусову хату, щоби відпочати та напитися води.

Лясмі сиділа перед батьківською хатою на землі. Бавилася та смілася з Картіною, своєю малою товаришкою. Лясні була наче розцвіла ростина в оранжерії (теплярні), наче яка княжна із казки. Та і в сільських прастарих переказах сказано, що прапраділ Лясмі був унуком султана.

А Картіна не мала ніяких предків, мала лише бабусю. Тому й не була така ніжна, як Лясмі, мала тверді груди, а була така сильна, як її малий брат, що сидів на хребті буйвола, коли орали савани.

Обоє могли мати по чотирнадцять або пятнадцять літ. Обі дівчині мусіли таки мати однаково літ, бо Лясміни батько казав, що тямить добре, що обі родилися тогосамого дня того року, як був вибух вулкану Кльоет. Тоді то згинув його батько під горячою лявою.

Шукач орхідей переходив попри хату Лясмі. Хотів дуже пити, тому попросив води. Лясмі винесла йому горня кокосового молока. А як горнувся батько, що чужий, знатний пан сидів у його хаті! Показував йому всі свої дорогоцінности „пузька": гострий „кріс" (ніж) свого дідуся, брилянтову шпильку своєї бабусі... подарував йому архідею, що її великий пан хотів у нього купити. А шукач орхідей взяв Лясмі за жінку.

* * *

Коли маленькому Ньо, сиґкові шукача орхідей та Лясмі, було пять літ, післали його у Голяндію, де є найліпші школи. Батько не хотів, щоби його син виростав у країні дітоких забобонів. Він оженився з Лясмі не як поет, лише тому, що був самітний. Шукав орхідей у пралісах не як поет, лише як муж науки. Таким теж повинен був колись бути Ньо, тому мусів виїхати.

Того дня Картіна, що пішла з Лясмі як її наймичка, — сиділа в своїй комірці та плакала. Абож то він не був і її дитиною? Чи вона не доглядала його, ще заки народився? Одначе голосно плакати не важилася. Лясмі заборонила їй, бо великий пан сказав їй, що Ньо там у далекій країні виховається на великого пана, такого як його батько.

Коли корабель відпливав із Херібону, Лясмі плакала за своїм синком, як він кивав до неї. Його тримала на руках нова пістунка. А як великий пан казав їй вертати у хату, вона все ще стояла, хоч корабля вже не видно було. Потім уже гляділа лише на море.

* * *

За шість літ Ньо вернувся. Батько занадто затужив за ним. Таж і тут були школи, правда? А Ньо певно вже навчився сміятися з тих речей, які заслуговують, аби з них сміятися. В Голяндії чейже не навчили його душі вірити в безосновні чуда. Врадуваний батько обняв сина на чердаку корабля. Ось уже везе його додому, на стрічу ненці, яка жде на нього, а яка все ще така лагідна та мила, наче княжна з казки.

Тих діточих листів, що їх син посилав із Голяндії, Лясмі не читала, бо вона не навчилася читати, так не вміла тієї мови, в якій листи були написані. Одначе вона робила щось такого, що ще крішче дїлало, ніж усі листи: коло серця носила молочний зуб свого синка! І що дня думала про нього! Коли де йшла, думала: „Дитино, ходи зі мною!" А коли сиділа, думала: „Дитино, сиди зі мною!". Так знала напевно, що звязки між неньокою і дитиною мусіли бути зовсім такі сильні, як від дня його народження аж до того дня, як корабель відвіз його з Херібону. Це вже було шість літ тому, казав великий пан. Ах, ті діти! Що вони знають про невидимі речі! Вони все вислюнюють числами!

Ньо ступив на галерію хати, на якій вижидали його Лясмі за Картіна. Вони дізялися були за руки; пара боязких дівчат. Ніодна з них не важилася скорше привітатися з ним, бо він уже був такий майже великий, як пан.

Таж радощів і болю не виявляється так отверто. Це кожен знає. Добре вихована людина це той, хто вміє запрягати над собою. Картіна знала це також, одначе не могла заволодіти над нервами, тому перша скрикнула: „Ньо!" Ньо схопив її й поцілував в обі щічки. Потім Картіна взяла в уста мережану хусточку, щоби не скрикнути.

Тихо, тихесенько жалілася Лясмі: „Добридень, Ньо! Добридень, мій хлопче!" Потім Ньо і її поцілував. Хлопець скривав збентеженість у веселости, звернувся до батька та спитав по голяндськи:

— Котра з них є моєю матірю?

Лясмі не відвертала допитливого погляду від хлопця. Гляділа на нього великими очима, повними сльоз, тривожно-тужно. Намагаючи руками й пальцями — тими малими руками, що не вміли писати, та які були дуже ніжні, що потверджували давній переказ про її королівське походження — тими руками, наче сліпа водила по тілі своєї дитини. Наче обнюхувала його, як це роблять звірята в пралісі, коли хочуть розпізнати своє віднайдене молоде. І пальці блукали допитливо по його волоссю, по його лиці, по його плечах і руках. Вона припала на коліна, а коли її руки дріжучи пересунулися на його ноги, а вкінці на його стопи, вона геть низько припала до нього та лице притулила до його ніг.

—o—

НОВІСТЬ! НА ПЯНО НОВІСТЬ!
35 УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ
в обробленню славного музика й композитора
В. БАРВІНСЬКОГО.
за 1-го доляра
КРАЩОГО Й ДЕШЕВШОГО ВИДАННЯ ДОСІ НЕ БУЛО.
Головний склад у книгарні „Свобода":
"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.
або
„SURMA", 103, AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЕ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

*) Іван (Ян) Фабріціюс, голандський письменник, жив довго в колоніях. Описав в оповіданнях і театральних пєсах тамошні відносини.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

ДЕ НАША НАЦІОНАЛЬНА ЧЕСТЬ!

...ходилося мені бути свідком, ...в українській хаті слухали ...ської години по радіо та ...вали батьки з захопленням ...вали дітям своїм різні ...ні співачки" та Бартків і Ма... як учили їх польських ...польських „мазурків". І мені стало. Як це може ...оби в теперішніх ча... ...ни могли тут на американ... ...ли зацілповати в на... ...ні „краковячки" та ...ти їх польських пісень, ...діти не вміють навіть ...оворити по українськи. ...ершинний „пацифікаційний ...надається чейже до ...кращого. Саме тепер ...повинні ми дбати про те, щоби ...діти защіпити любов до свого, а згодити те, що доходить з рук наших ворогів, котрі нищать нашу культуру, а ...ямсим не можуть зачислити ...себе до культурних народів.

І так був би подбати, щоби ...ми мали всюди свої години на ...годині з доброю українською ...рісною.

Г. Дорожовський,
Филадельфія, Па.

—o—

ВСТАВАТИ, КОЛИ СПІВАЮТЬ „ЩЕ НЕ ВМЕРЛА" И „ЗАПОВІТ".

...Українське на українських ...ських, цей завважує, що ...діється тепер слухати ...більше пісень стоячи. ...чують співати якусь пісню, ...ються „За Україну", ...добно, а сейчас піднімається ...громадянин, встає ...виває руками інших, щоби ...встали.

...ема сумніву, що такий гро...ний руководиться гарни... ...почуваннями. Але цього ще ...мало, щоби вводити на ...святах звичаї, які вво... ...замішання, а дотого змушують чужинців стояти через ...бувало й чотири пісні, ...ком без потреби.

В культурнім світі водиться, ...встають тільки при співан... ...національного гимну. В той спосіб віддається отце спеціальному тому гимнови. І ...ільки тому, що лише тій пі... ...віддається пошану повстан... ...ь місць, отже повстання має ...обливше значіння.

...ські Українців, встають ...ільки при співанню „Ще не ...ерла" і зі спеціальної по... ...ни нашого генія Тараса ...ченка встають ще, коли ...вають його „Заповіт".

...ому другий національний ...ім „Не пора" співають зви... ...чайно по „Ще не вмерла". Тоді нема потреби вставати, бо люди і так стоять.

При співанню інших пісень вставати не треба, хоч би ті пісні були цілі присячені Україні. Цього треба придержуватися і не робити підчас концертів непотрібних замішань.

Коли співають „Ще не вмерла", не треба рухатися, вбиратись і розмовляти, а треба стояти поважно, співати, або слухати.

Нюйорчанин.

—o—

Книги — морська глибина:
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду має досить,
Дивний перли виносить.

Іван Франко.

—o—

Поки живий, — мерший несіть
Слову святилo просвіти,
І в серце, смертію сповите,
Живую надію закропіть!

Михайло Старицький.

—o—

Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужого научайтесь,
Й свого не цурайтесь.

Т. Шевченко.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Свято в память Т. Шевченка.

Американська місцева газета Cleveland Plain Dealer, Monday, afternoon to hear a program of March 16, 1931, про свято Т. choral and orchestral music of- Шевченка подає такі:

1,200 Pay Tribute to Ukrainian Poet.

More than 1,200 Cleveland Ukrainian gathered in the ball room of Public Hall yesterday

fered in commemoration of the 70th anniversary of the death of Taras Shevchenko, Ukrainian patriot-poet.

Dressed in the colorful peasant costumes of their native land, 100 voices carried the brunt of the program of sixteen numbers. Recitations, vocal and instrumental solos and music by a special orchestra of 50 boys made up the balance of the concert. The audience applauded frequently. The program included six poems of Shevchenko's which have been set to music.

The concert was sponsored by the United Ukrainian Organizations of Cleveland, comprising more then 25 societies and clubs. Joseph Bych was chairman of the committee on arrangements. The choir was directed by Prof. G. Pawlowsky. Charles Lesko conducted the orchestra.

Клівленець.

—o—

УКРАЇНСЬКА ВИСТАВА В ПАТЕРСОНІ, Н. ДЖ.

Цеї суботи, 28-го березня, в 8-мій годині вечером, відбудеться в Патерсоні, Н. Дж., вистава українських виробів і цікава програма, зложена з образка сватання, співу і танцю.

Місцем виставки буде Women's Club, на post Broadway і Graham Ave., а дістатись там дуже легко бо "bus No. 50 Graham Ave." іде від сітi coa попри будинок Women's Club.

Вступ вільний.

Всіх громадян з Патерсону й околиці просимо прийти зі своїми старшими дітьми, або вислати дітей самих, щоб діти могли побачити, як Американці захоплюються українською штукою, і в такий спосіб пробудити в тих молодих трудях почуття до свого. — За комітет:

В. Семенина.

—o—

КОРИСТАЙТЕ З МІСЯЦЯ ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ.

КУЛЯМИ І ГАРМАТАМИ НЕ БОРИМОСЯ З НАШИМИ ВОРОГАМИ ЩО ДНЯ. АЛЕ КУЛЬТУРНИМИ ЗДОБУТКАМИ МОЖНА НИЩИТИ ВОРОГІВ КОЖНОГО ДНЯ, В КОЖНИЙ ЧАС. ДО КУЛЬТУРИ ДОХОДИМО ПРОСВІТОЮ, А ДО ПРОСВІТИ ПРИ ПОМОЧІ КНИЖКИ.

І ОСЬ ТОМУ КНИГАРНЯ „СВОБОДИ", ЩОБИ ПРИЧИНИТИСЯ ДО ПОШИРЕННЯ КНИЖКИ МІЖ НАШИМ НАРОДОМ В АМЕРИЦІ, ПРОГОЛОШУЄ, ЩО

ДАЄ В ЧАСІ ВІД 25-го БЕРЕЗНЯ ДО 25-го КВІТНЯ 1931 Р.

25% ОПУСТУ

НА КНИЖКОВІ ЗАМОВЛЕННЯ ВІД $2 ДО $6, А

35% ОПУСТУ

НА ЗАМОВЛЕННЯ ВИЩЕ $6 — З ВИНЯТКОМ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ.

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ВЧІТЬСЯ СПІВАТИ

Українці — співучий нарід. Так звичайно кажуть. Правда! Українець любить співати, але він часто-й думає, що співати — значить кричати так, „як дзюб виріс", або „як мати навчила". Аби тільки сильно, аби „гору" взяти. Ми співучий нарід; але чим пояснити собі те, що прим. на останніім концерті елевів Інституту ім. Лисенка (середні і вищі роки) в червні 1930 р. на 15 елевів було всього 2 (двох) співаючих (сопран, тенор). Годі собі це пояснювати „відсутністю засобів", бо коли є такі, що мужуть учитися гри на фортепяні і скрипці, то мусять бути й такі, які малиб за що вчитися співу. Не можна й думати, що до співу не треба науки, що декляматори може кожний, якому дихи рухаються, що бесідником є кожний, хто потрапить годину-дві говорити напамять. На те, що наші співаки-хористи скоро хрипнуть, декляматорки — не чути в другім куті салі і не розуміти слів на половину, що бесідник по своїй голосній промові чується, якби копу змоло тив, — на те ми не вважаємо, бо так з тим зжилися, що це в нас найприродніше явище.

У нас вкорінилася думка, що співу може вчитися лишень той, хто хоче „йти на сцену". Натомість уважаючи ми дурним того, який учиться „для себе", чи „для домашніх потреб", хоч учимося грати на фортепяні і т. д. також звичайно „для себе"; цього вчимося тому, бо без науки ми навіть „бренькати" не вміли. Але я певний, що якби ми могли купати на фортепяні „самі з себе", як купаємо по голосових струнах „самі з себе", тоді на науку фортепяну і т. д. записувалисьб лише ті, які хотілиб „іти на сцену".

Цей погляд, що лишень великі голоси можуть учитися співу, а не пересічні смертельники, довів до того, що від науки співу у нас сторонять, але вчаться грати на інструментах, хоч наперед ніхто не може судити, чи є талант, чи ні. Цьому останньому ми не дивуємося, бо тут рішає замилювання; але як таке вистарчає до науки гри на інструменті, то чому вважаємо науку співу за щось зовсім надзвичайного? В Німеччині тисячі жінок і мужчин учаться співати, хоч на сцену може йти лишень малий відсоток і тому більшість про сцену не думає. Ба, нераз покажеться, що людина, яка ніколи не думала бути на сцені, йде туди, бо щойно школа відкрила в ней талант. Однак вистарчає, бо **кожна нормальна людина зі слухом може вчитися співу, а якщо співь любить, то повинна вчитися співати.**

Ця наша байдужність до науки співу має ті наслідки, що наші поняття про красу в співі є дуже доволі примітивні. Нам імпонує в співі сила, хоч співак не є боксером, ні силачем. Без сумніву, що співак потребує нераз сильних акцентів, але і в цьому мусить бути краса, а не брутальний крик. Ми так привикли до того, що нас здивувалоб, якби бас в хоровому співі не закричали у вищих тонах тенорів, а тенори „вгорі" не червонілиб. Не диво, що тенор, який „витягне" високе „ф", „га" — про „це" й не говори — є предметом адорації.

Звідки цей подив „гори" в співі? — В матеріяльному розумінні „гори" в співі **нема.** Переконання, що чим вище „вгору", тим тяжче співати — находить ніби підтвердження в житті: під гору і тяжко йти. Цей фізичний рух перенесено на спів. Думаємо, що у вищих позиціях мусить бути фізичний рух, праця. Тимчасом крім видихового воздуху нема иншої праці. Бо працею годі назвати те, що горло зміняє дещо своє положення, а саме: **при темних, басових тонах воно в найвищому положенні, а чим ясніший, вищий тон, тим горло йде нижче в долину!** (Найнижче воно тоді, як позіхаємо; тоді й найбільш отворене). Тим ріжниться добре вишколений співак від ляіка, який **тисне „яблоко Адама" в долішніх тонах в долину, а якому воно підскакує вгору у вищих тонах,** замикаючи свобідну струю видиху; це пізнаємо по теноровій горі баса, гострій горі тенора, а різкій або й разячій — сопрана. Причиною цього є те, що коли „яблоко Адама" йде вгору, то на голосові струни лягають т. зв. кишеневі струни (губи), через що голосові струни не можуть дрожати, вібрувати, лишень на краях. При правильному співанні їх відділює надутий „вентрікль Моргана" і тому голосові струни можуть дрожати свобідно в цілости, даючи повний тон. Тому то у доброго баса найнижчі тони є тонами, а не хрунканням чи медвежим воркотанням, а ріжниця в красі тону між горою і долиною є мінімальна; тому то в тенора або сопрана і високі тони не є гострі, стиснені, а повні і мягкі. При неправильному співанні ударяють себе голосові струни, співак скоро хрипне, а вкінці дістає згрубіння струн, яке звичайно є початком кінця чи то співацької карієри, чи співанням взагалі.

Наука співу полягає на виключенні з ляіка, ключенні невластивих чинностей горла й устної ями. Це дається пояснити приміром: Хто не вчився йти руками по драбині, той вимахує ногами і цілим тілом, хоч ці рухи є зовсім зайві і людину томлять. У співі „працюють" в горлі голосові струни, а всі зайві рухи сусідніх органів треба видучити. Це найтрудніше! Вміючи це, не відчуваємо співу як тяжкої роботи, але як забавку. (Втома по довшім співанні є ласлідком довгого глибокого віддиху). Натомість хто занабарикадує дорогу видихови, стисне горло „як цитрину", в того язик бігає, як хоче, а мязи лиця, як у мумії, цьому — без сумніву — тяжко „витягнути гору".

Ми, як співуча нація, яка дійсно любить спів, повинні звернути на це дещо більше уваги. Як хочемо, щоби наша співацька культура піднеслася, то мусимо заохотити до науки співу ширші круги бодай молоді. **Треба вибити собі з'голови думку, що співу треба вчитися тому, хто думає поспівитися сцені. Кожний, хто любить співати, повинен учитися співу.**

Д-р Юрко Стецюк.
(„Діло").

Рай і поступ

М. Драгоманова. — Ціна 40 центів.

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Partola вас зачудує

Якщо любите лагідний і приємний домашній лік на недомагання шлунка; як любите ліки, який є успішний, який дає досконалі висліди без ніяких болів і без нудоти — будете дуже задоволені зі славної Partola.

Зажийте ці 2 цукорки перед сніданням, а завтра рано встанете, почуваючи себе добре, відсвіжені, бадьорі, з чистим умом, повні енергії. Partola є для вас ідеальною пімч.

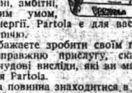

А як бажаєте зробити своїм приятелям справжню приємність, скажіть їм про чудові висліди, які ви мали з уживання Partola.

Partola повинна знаходитися в кождій українській хаті.

Partola можна дістати в усіх ліцих аптиках. Жадайте правдивої. Як нема її у вашій аптиці, замовіть просто від нас. Велику коробку славної Partola вишлемо відворотною почтою на кожду адресу за 1 долара або 6 коробок за лише 5 доларів. Замовте сьогодня, безпровольно!

Partola Products Co., Dept. B-2, 162 N. Franklin St., Chicago, Ill.

МУЗИЧНІ ТВОРИ.

ВИДАВНИЦТВО „УКРАЇНА".

Перше велике видання українських і чужих ...ів з нотами і співу звуків; сильний, гарний папір, ...ий гарний читкий друк, елегантне викінчення.

† 1. **Український пісні на один голос в супроводі фортепяна,** зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Ще не вмерла України, 2. Лугом іду, коня ...ду, 3. Ой сіяв, сіяв, 4. Де ти бродиш, ...ене моє, 5. Ой ти дівчино зарученая; 6. Стоїть гора високая; 7. Ой зрада, карі очі, ...рада, 8. Ой учора ...ораз; 9. Вють вітри; 10. Ніч на ...вині, тільки; 11. Вийди вийди; 12. Було не рубати зеленого дуба; 13. Ой вдіси гора; 14. Дівка в сінех стояла; 15. Зелена яблиночько; 16. Ой не світи, ...ісяченьку; 17. Не сходи, Грицю, на вечір-ниці; 18. Ой зійди, зійди, ясен ...ісяцю; 19. Ой, капає дрібненько; 20. Ой і не стелися ...ресцатий барвінку; 21. Посіяв рутку, ...ту; 22. Чи ти, милий, пилом припав; 23. Стелився, барвінку; 25. Не грім за горою; 26. Балamуте, іди ...ди; 27. Ой зійди, зійди, ти зіронько ...ечорняя; 28. Цирокее болоненько; 29. Ні, ніколи не можна забути любові; 30. Чия ...рода розстання мого; 31. Добрий вечір, ...авонько 32. Пропала надія; 33. Ой дітлаха ...алонька; 34. Ой таю мій, таю; 35. Ой не шуми ...ай, зелений байраче; 36. Ой я ...ечорний; 37. Чи я в лузі не калина була; 38. Ш...сама я сама, як билиночка в полі; 39. Ой сама-ж я, сама пшеничненьку жала; 40. Вспів чайку любив; 41. Мені мати за то ...ала; 42. Повій, вітре, на Вкраїну; 43. Ой ...ли ідеш, Яятуше) 1.50

† 2. **Українські пісні на один голос з супроводом фортепяна,** зібрав Евген Турула. (зміст: 1. Ой один, один, один; 2. Реве та стогне Дніпр широкий; 3. Ой у полі криниченька; 4. Чи се-ж так кричченька; 5. Ой запив коник, 6. Ой краче, краче та чорненький волонь, 7. Ой у полі криниченька; 8. Їхав козак за Дунай; 9. Тихо Дунай воду несе; 10. Ой на гору козак воду носить; 11. Ой ...ов-ж бо то так за ворон; 12. Пасла дівка ...ебеді; 13. Ой ти горе вечірняя; 14. Зажурилась дівчинонька; 15. Ой у полі озеречко; 16. Горе-ж мені, горе; 17. Шумить; гуде дібровонька; 18. Нема гірше так лихому; 19. Та ограв мужик кроль дороги; 20. Ой біда чайці небозі; 21. Вийшли в поле косарі; 22. Ой іхза гори та буйний вітер віє; 23. Матюк Весніжка; 24. Сичинський: Ой не-чуєш в ночи; 25. Зарембо: Соловейко; 26. Сичинський; Не співайте мені цієї пісні; 27. Сичинський: Кілько дум тут переснилось; 28. Сичинський: Бабине літо; 29. Сичинський: І не питай мене; 30. Січинський: Мені байдуже) 1.00

† 3. **Українські пісні й думи** на один голос в супроводі фортепяна, зібрав Евген Турула. (зміст: 1. Зажурилась Україна; 2. Ой зійшла зоря вечіронва; 3. Ой Морозе; 4. Про Нечая; 5. Дума про Морозенька; 6. Дума про гетьмана Нечая; 7. Про Довбуша; 8. Ой у полі бо ...ерінь лежить; 9. Ой у полі тай у Бариш поли; 10. Ой пущу я коничеиько в саду; 11. Ой в городі на ростані; 12. Ой на горі огонь горить; 13. Ой і горе, нещастна доле, 14. Про голоту) 70

† 4. **Українські гимни,** зібрав Евген Турула, (зміст: Вербицький: Ще не вмерла України, на один голос в супр. форт.; 2. Вербицький: Ще не вмерла Україна, муж. хор; 3. Не пора, міш. хор в супр. форт.; 4. Не пора, муж. хор; 5. Людкевич: За тебе, Україно, муж. хор в супр. форт.; 6. Людкевич: Для України женщин, муж. хор в супр. форт.; 7. Кишакевич: Не плакати нам, міш. хор в супр форт.; 8. Мир вам, братія, на один голос в супр. форт.; 9. Ярославенко: Гимн українських соколів, муж. хор; 10. Як умру, то поховайте, міш. хор в супр. форт.; 11. Лопатинський: Вставай Україно, міш. хор в супр. форт.; 8. Мир вам братія, на один голос в супр. форт.; 13. Нижанковський: Нова Січ, муж. хор в супр. форт.) 75

† 5. **Українські военні пісні** (козацькі й стрілецькі), зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Колесса: Ой гук, мати, гук, муж. хор; 2. Біда тому козакові, муж. хор; 4. Ой не горі жито, муж. хор; 5. Ой Морозе, Морозенько, муж. хор; 6. Ой зза гори, муж. хор 7. Ой їхали козаки з обозу, муж. хор; 8. Ой на вижу-темненькім вінку, муж. хор; 9. Ой їхали козаченьки з високої гори, муж. хор; 10. Гей там на горі там женці жнуть, муж. хор; 11. Вахнянин: Ой ішли наші славні корогви, міш. хор; 12. Колесса: Думки на чаті, муж. хор; 13 Гаврончський: Военна пісня, муж. хор; 14. Червона калина, муж. хор; 15. Хлопці, вляри, муж. хор; 16. Виляли брати мій, муж. хор; 17. Нема в світі краших хлопців, муж. хор; 18. Летіла куля повз гору; 19. Ой вже стрілець у край зруба, муж. хор, 20. Слава отаманє, муж. хор; 21. Колесса: Гик, по улиці, муж. хор; 22. Залеський: полягли в бою, муж. хор; 23. Журавлі, муж. хор; 24. Ярославенко: Фиаль, муж. хор; 25. Ярославенко: Гроза пробушує, муж. хор) 70

† 6. **Музика до творів О. Олеся,** З. Степового, (зміст: 1. О, слово рідне; 2. Лисе того; 3. О, не не всі вмерли жалі; 4. Долини сплять; 5. Скоро сонце засміється; 6. В квітках була душа моя; 7. Не беріть із зеленого лугу верби; 8. Нї, не співай пісень веселих; 9. Зимою (числа від 1 до 9 на один голос в супр. форт.); 10. Не-співають квітки димою, дуєт в супр. форт.) 1.00

† 7. **Музика до Кобзаря,** соля в супр. форт., (зміст: 1. Лисенко: На горі коло броду; 2. Лисенко: Як би мені, мамо, намисто; 3. Лисенко: Ой гаю, гаю; 4. Лисенко: Ой стрічечка до стрічечки; 5. Лисенко: Хустина; 6. Лисейко: У перетику ходила; 7. Лисенко: Туман долиною; 8. Лисенко: Ой умер старий батько (сопран) 9. Стеценко: Підвій, главай, лебедонько; 10. Сенища; Як би мені черевики; 11. Заремба: Ой одна я, одна, як билиноньна в полі; 12. Зарємба: Не тополю високую вітер хитає; 13. Зарємба: На улиці не весело, в хаті батько лає; 14. Лисенко: Утоптала стежечку; 15 Лисенко: Закувала зозуленька; 16 Лисенко: Матеря жалує; 17. Лисенко: Ой я свого коловіка 18. Зарємба: Утоптала стежечку через яр; 19. Зарємба: Над Дніпровою сагою; 20. Зарємба: І богатая я, і вродна я; 21. Зарємба: Через гору гору; 22. Зарємба: Трембіта, трембіта, не базарі буду; 23. Зарємба: Як би мені, мамо, намисто; 24. Маркевич: Сирота (На що мені чорні брови); 25. Степовий: Утоптала стежечку; 26. Зарємба: Калина (Чого ти ходиш над могилу); 27. Лисенко: Полюбилися я; 28. Зарємба: На що мені чорні брови; 29. Лисенко: Ой умер старий батько (альт); 30. Лисенко: Ой одна я, одна, як билиночька в полі; 31. Лисенко: На що мені чорні брови; 32. Лисенко: Над Дніпровою сагою) 1.25

† 8. **Музика до Кобзаря,** хори, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Ярославенко: Заповіт Т. Шевченка, басове соло в супроводі двох хорів і фортепяна; 2. Воробкевич-Тополянський: Думи мої, міш. хор; 3. Лисенко-Українські: Думи мої, міш. хор; 4. Лисенко: Ой вдбрено, темний гаю, міш. хор; 5. Лисенко: Калина, міш. хор; 6. Лисенко-Колесса: На городі козо броду, міш. хор; 7. Колесса: Ой умер старий батько, міш. хор; 8. Тополянський-Людкевич: Ой три шляхи, міш. хор; 9. Людкевич: Закувала зозуленька, міш. хор; 10. Волошин: Чого мені тяжко, міш. хор; 11. Розольський-Людкевич: Сонце заходить, міш. хор; 12. Лисенко: Вітерці гай нагинає, міш. хор; 13. Лисенко: Барвінок цвів, міш. хор; 14. Лисенко: Була колись Гандзя, міш. хор; 15. Лисенко: Не дивуйтеся, вінчата, муж. і міш. хори жіночі, мішані і мужеські з солями сопрановими, тенороваими і басовими, в супроводі фортепяна) 1.00

† 9. **Музика до Кобзаря,** хори, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Ь. Лисенко: Думи з „Невольника", хори жіночі, мішані і мужеські, з солями сопрановими, тенороваими і басовими, в супроводі фортепяна; 2. Ярославенко: Тече вода зпід явора, міш. хор в супроводі форт.; 3. Тополянський: Перебенда, міш. хор; 4. Тополянський: Хустина, в трох частях, хори мішані і мужеські, з фортепіоном і тенороваим сольом, в супроводі фортепяна; 5. Ярославенко: Вечір, муж. хор; 6. Роздольський: Сонце заходить, муж. хор; 7. Гаврончський: Ой у саду, хор міш.; 8. Ленщький: За Байкалом байкал, муж. хор з баритоновим сольом; 9. Колесса: Будо колись в Україні ревіли гармати, муж. хор; 10. Лисенко: Кантата до 50-их роковин смерти Т. Шевченка, про бористана, тенора і мішаний хор, в супроводі фортепяна) 1.00

† 13. **Прелюдії Василя Барвінського для фортепяна** (5 композицій) 70

† 14. **Музика до слів** Ю. Федьковича, та инших авторів, хори, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Нижанковський: Гуляли, муж. квартет; 2. Людкевич: Як я, братія, раз сконаю, муж. квартет; 3. Вербицький-Колесса: Гей по горі, міш. хор; 4. Лаврівський-Нижанковський: Річенька, міш. хор; 5. Лаврівський: Осінь, міш. хор; 6. Січинський: Кебн я був пішаком, муж. хор; 7. Тополянський: Фрагменти з Кайдашівки, міш. хор в супр. форт.; II. Сніп „Гайок", жіночий хор в супр. форт.; III. Козак іде, міш. хор в супр. форт.); 8. Кумановський: Вязанка народних пісень (Летів орел поза море), міш. хор; 9. Нішінський: Закувала та сива зазуля, муж. хор в супр. форт.) 75

† 15. **Музика до слів В. Пачовського,** хори, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Людкевич: Пісня. Мечі, жіт. хор в супр. форт.; 2. Людкевич: Українська баркарола, жін. хор в супр. форт.; 3. Січинський: Над горя до хмар, муж. хор в супр. форт.; 4. Хор підземних, вдалиці, муж. хор в супр. форт.) 70

† 16. **Музика до слів Б. Лепкого,** соло-співи і с супроводі фортепяна, впорядкував Евген Турула, (зміст: 1. Барвінський: Вечір-ком в хаті; 2. Барвінський: В лісі; 3. Січинський: Фінал) 1.00

† 17. **Музика до слів І. Франка,** хори, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Сенища: Слава воину, славі, міш. хор з тенороваим сольом; 2. Ярославенко: Каторжна, міш. хор; 3. Ярославенко: Ой що в полі за димове, хори мужеські, жіночі і мішані в супр. форт.; 4. Січинський: Дарємне співає, муж. хор; 5. Лисенко: Вічний революціонер, муж. хор в супр. форт.; 6. Ярославенко: Місяцю, княжо, міш. хор; 7. Людкевич: Вічний революціонер, муж. хор в супр. форт. на 4 руки; 8. Ярославенко: Пісня генів ночи, муж. хор) 75

13. **Твори на фортепян Василя Барвінського.** (зміст: 1. Пісня; 2. Серенада; 3. Імпровізація) 75

† 19. **Українські маршові пісні,** для хору, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Лисенко: Гей не дивіте, добрі люде, муж. хор в супр. форт.; 2. Ой на горі та женці жнуть, на один голос в супр. форт.; 3. Максим козак, Запівав, на один голос в супр. форт.; 4. Ой у лузі тай при березі, на один голос в супр. форт.; 5. Дума-маш на смерть Т. Шевченка, міш. хор; 6. Ярославенко: Марш українських соколів, на два голоси в супр. форт., 7. Вербицький: Де Дніпро наш котить хвилі, муж. хор; 8. Ми гайдамики, муж. хор; 9. Колесса: Марш-пісня Січових стрільців, муж. хор; 10. Бажанський: До бою, муж. хор в супр. форт.; 11. Ярославенко: Стяг, муж. хор; 12. Червоно калина, муж. хор (гірм. Ф. Колесси); 13. Жовинський похорони (похоронний марш), муж. хор; 14. Котко: Мій край — мій рай, муж. хор з баритоновим сольом) 75

† 20. **Українські марші,** на фортепян, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Лисенко: Марш чорноморських козаків „Запорожець маленький"; 2. Завадський: Перший марш запорожський на 4 руки; 3. Завадський: Другий марш запорожський; 4. Завадський: Третій марш запорожський; 5. Завадський: Перший козацький марш; 6. Калиновський: Другий козацький марш; 7. Лисенко: Жалібний марш, 8. Зарємба: Запорожська, маршева пісня („Ой же ви, хлопці, славні молодці") 75

† 22. **Українські танці,** на фортепян, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Вишпольський: Український козак; 2. Метелиця-чумак; 3. Тропак; 4. Кохновка: Тропак; 5. Завадський: Чабарашки, 30 композицій) 1.25

† 23. **Українські танці,** на фортепян, зібрав Евген Турула, (зміст: 1. Ярославенко: Гуцульська шумка; 2. Завадський: Українська шумка; 3. Завадський: Українська шумка; 4. Завадський: Українська шумка; 5. Безкоровайний: Для розради, думка і коломийка; 6. Пасічинський: Коломийка; 7. Ярославенко: Любощі, українські вальси; 8. Лопатинський: Русалка, укр. вальс; 9. Завадський: Українська коломийка; 10. Сапічка: Квітки з України, попурі) 1.25

ПОЗІР! ☞ ПАСЕЙК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦІ! ☜ ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА ЗОРГАНІЗОВАНА МОЛОДЖ В ПАСЕЙКУ

уладштовує

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

В ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В СУБОТУ ВВЕЧІР, ДНЯ 28. БЕРЕЗНЯ 1931 Р.

в салі Будров Вилсон, Школі ч. 12, в Пасейк, Н. Дж.

Святочну промову виголосить гром. В. КЕДРОВСЬКИЙ. Дірігент хору о. БОДНАР. В концерті беруть участь добре знані молоді артисти, як: ЮСИФ ДМУХОВСЬКИЙ і панна ХОМАКІВНА з дібраним хором зорганізованої американської молодіжи. 69,71

„ТАРАС ТРЯСИЛО" В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Подається до загального відома всім Українцям міста **Ньюарку і околиці, що по довгих коридорах, нарешті буде висвітлена фільма: „ТАРАС ТРЯСИЛО", В ЧЕТВЕР, ДНЯ 26-го БЕРЕЗНЯ, в Українськім Робітничім домі під ч. 59 Бікон вулиця.** Без огляду на переконання всі Українці надто високо цінять і люблять фільм „Тарас Трясило". Всі Українці в Ньюарку повинні масово прийти та побачити фільм, що є найкрасшим зображенням життя на Україні у великій добі змагань героїських борців низовиків Запорожської Січи. Ніхто не пожалує часу, коли прийде на фільм. Приходіть самі і кличте своїх знакомих. **Початок в годині 6-тій без перерав до 10.30 ввечір.** 69-70

Товариство „Єдність".

БЕЗ ЛІКАРСТВ - БЕЗ ОПЕРАЦІЙ

Недавно винайдено новий інструмент Ніюрокаламетер, який має неоцінене значіння для всіх людей.

Сей інструмент переникає всі частини людського тіла — тимсамим висвітлює, де є причина людської хороби. Якіб назви найріжнородніші хороби не мали: як болі голови, грудей, жолудка, нирок, малокровність, параліж, ревматизм, нервозність, коління в крижах, в лопатках, в колінах і болі в ногах, безсонниця, жовчеві каміння, жіночі недомагання — ті всі хоробливі прояви мають свою причину остаточну і є певна річ, що перед сим інструментом ніякий хоробливий обяв не укриється і не затаїться. Кождий хорий, по приложенню сего інструменту до його тіла — власними очима буде видіти, де є жерело його недуги. Офіс д-ра И. Мілера в Нюарку набув сей інструмент для потреби і вигоди хорих людей.

Всі, що підупали на здоровлю, без ріжниці, чи їх хороба тревае довше чи коротко — нехай не тратять надій. З найтяжшої хороби можна повернути назад до здоровля, коли дійсну причину хороби розпізнаеться. А місце і причину хороби виказуе докладно новий інструмент Ніюрокаламетер.

Можете зайти до офісу з Вашими кревними і знайомими, нехай вони також переконаються на власні очи.

Офіс отворений кождого дня від 9-тої до 7-мої години вечером — в неділі і свята від 9-тої до 2-гої пополудни.

DR. JOSEPH MILLER, D. C., PH. C.

62 Beacon Street Newark, N. J.

(corner Springfield Ave.),

Telephone: Mitchell 2-4427.

Розбійник Кармелюк

Історичний роман в 6-ох томах, М. П. Старицького.

Ціна $2.40.

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПОМЕР ПОЛКОВНИК НОВОХАЦЬКИЙ.

Дня 27 лютого, в год. 2 пополудні, попрощала востанне українська кольонія в Берліні бл. п. полковника К. Новохацького. Знеможений земними трудами і вічною боротьбою за кращу долю своєї нації, відійшов він на вічний спочинок.

Покійний родився в Полтаві 15 травня 1870 р. Походив з родовитих українських дворян. Середню освіту закінчив на Україні, а вищу в Америці, де здобув собі звання інжинієра. З Америки повернув на свою рідну землю, щоб працювати для свойого народу. Та, на жаль, не довелося йому довго працювати. Він вступив в державну московську службу і його перенесли на Далекий Схід. Там, будучи на службі, перебув він у 1901 р. китайське повстання і в 1904 р. японсько-московську війну, за що дістав високі відзначення. Працював він на китайській залізничій дорозі. В 1911 р. переведено його до Забайкальського Козачого Війська, де він перебув до 1917 р. В 1917 р. дістав він становище контролюра армії північного фронту, а в 1918 р. гетьман призначив був його начальником Военно-Санітарної Комісії для военно-полонених у Німеччині. Перебуваючи в часі світової війни й революції в Мінську, зорганізував він там Українську Громаду, а відтак на доручення Українського Уряду став консулем у Мінську (див. спомини полк. К. Н. в „Розбудові Нації" за 1930 рік).

Покійний відзначався надзвичайною особистою хоробрістю. За прикриття відвороту в Порт-Артурі дістав він ордер хоробрости 4-го степеня. За бої в Порт-Артурі одержав ордер св. Станислава 3-го степеня з мечами й бантом, дальше мав покійний ордер св. Станислава 2-го степеня, ордер св. Анни 3-го степеня, срібні медалі за китайський похід і відтак за японський похід, бронзову медаль за народний перепис, срібний нагрудний знак за Порт-Артур і срібний знак Забайкальського Війська та инші.

Поза своїм фахом покійник пробував своїх сил на літературному полі. Писав поезії, які частинно друкувалися в ріжних виданнях, писав свої спомини і т. д. По своїй вдачі був тихим чоловіком. В остатні часи був він майже зовсім спаралізований і лежав довший час у лічницях. Помер в лічниці Герцберг коло Берліна. Похоронено його на православному цвинтарі в Берліні — Тегель. Український студентський хор відспівав йому востанне „Вічная Память" і земля закрила на віки трумну з тілом. На похороні взяло участь около 50 осіб, що лише вказувало на те, що покійника всі любили і вважали своїм обовязком віддати йому цю останню прислугу. Від імені Української Громади попрощав покійника д-р З. Кузеля, а в імені Союза Українських Старшин в Німеччині, якого покійник був основником і довголітнім членом, сотн. С. Чучман. Вартоб ще згадати, що покійник був почесним членом Спілки Студентів Українців в Німеччині від її заснования до кінця свого життя.

Вічна йому память!

ОДЕРЖИТЬ $3,700.00

Двацять вісім людей, від хлопців до старших мущин і женщин, недавно розвязали загадки і одержали надгороди з Фонду Доброї Волі. Вони одержали суму $34,210.00. Ми дезорганізували понад $7,500.00 більше грошей в банку у Шікаго, щоб роздати за нові надгороди. Тут маете нагоду показати свою здібність. Всі надгороди роздаються за згодою участників, коли постанова скінчиться.

ЗНАЙДІТЬ БЛИЗНЯТ

Тут є 12 фотографій Кларн Бов славної фільмової актерки з Парамаят. Перегляньте сі образці уважно. В першій мірі вони всі виглядають однаково — тому перегляньте їх добре — і не робіть бауду. Слідіть за позначками.

Позначки: Десь між тими образцями є два, і тільки два, однакові — однакове чесання волосся, комірець і рукави. Це є образці Клари Бов. Коли ви маете цисті їх віднайти, то сейчас запишіть числа тих близнят до мене, щоб я міг їх передати судіям надгород.

В ДОДАТКУ $850.00 ЗА ТОЧНІСТЬ.

Коли вашу відповідь буде точна, то будете одним з тих, котрі будуть мать першенство до отсих надгород — новий 90 к. с. ампролян Вако- (разом з дистрибуцією), або $2,850 готівкою з **додатком $850 за точність**, разом зробить суму $3,700. Багато другого надгород буде дано в сей сам час. Подвійні надгороди, коли двох однаково відгадали сі образці. Надгороди в готівці для всіх участників. Нема меншої надгороди як $10.00. Не буде більше загадок до розвязання. Нікі зобовязання. Може ви будете одним з тих щасливців, що одержите найвищу надгороду. Не шліть грошей, тільки поспішіться.

M. J. MATHER, Adv. Manager, Room 677, 54 W. ILLINOIS STREET, CHICAGO, ILL.

СЕРЕД КНИГ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ У ЛЬВОВІ.

„Двайцятьпять-ліття Національного Музею у Львові. Збірник під редакцією директора музею І. Свенціцького. Наукова Фундація Галицького Митрополита Андрея Шептицького. Львів 1930 року".

Під таким назвиском зявилася на українському книжковому полі нова книжка на 124 сторінки великої чвірки. Як видно з наголовку, ця книжка присвячена історії великої української національної святині й української гордости в Галичині, Українському Національному Музеєві. З технічної сторони книжка видана досить гарно, хоч можна було побажати, щоб вона була оздоблена рікниця зразками українського мистецтва, що переховується в музею. Для цього й стіна на велику національну цінність Українського Національного Музею у Львові, щоб воно прийшло з матеріяльною допомогою на дальшу розбудову як самого домешкання музею так і на збагачування збірок музею. Вже тепер у музею переховується біля 75,000 ріжних предметів великої музейної вартости.

При кінці книжки подано кілька портретів осіб, які звязані з життям та розвитком музею.

В книжці вміщені статті й замітки ріжних осіб по таким відділам: І. Спомини проводу; ІІ. Спомини співробітників, ІІІ. Статистика 25-ліття і т. д. Директор Національного Музею І. Свенціцький в більшій статті дає нарис зросту й діяльности музею від заснования його й до останнього часу. Ця стаття Свенціцького розділена на такі уступи: І. Як я став музейником. ІІ. Організація церковного музею 1905—1909., ІІІ. Білоруський відділ у Церковному Музею. ІУ. Всебічний зріст Церковного Музею, У. Національний Музей, УІ. Фахова спеціялізація по консервації зібраного, УІІ. Видавничі пляни, УІІІ. Загальна увага громадянства до Національного Музею, ІХ. Післявоєнний розвиток музею, Х. Наукові видання Національного Музею, ХІ. Збірка музею як джерело наукового досліду та мистецької творчости, ХІІ. Розбудова Національного Музею, ХІІІ. Завдання західно-українського музейництва. З цього переліку окремих відділів статті видно, які питання в ній порушені. Правда, що розміри книжки не дозволили авторови ширше спинитися над порушеними тут темами й тому все обговорено лише в головних рисах.

Інші статті та спогади лише доповнюють те, що порушено в цій статті, або освітлюють окремі епізоди з життя музею. Ця книжка має на увазі головно звернути увагу громадянства

Д-Р ЮРИЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

153, Avenue B, New York, N. Y.

(межи 9. І 10. ул.)

Тел.: ALGONQUIN 8625.

Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі від 12 до 1-шої вполудне, або після умови.

НАЗВУ

КОРАБЛЯ

І день приїзду до Америки вишукуємо в короткім часі.

ПЕГЕСИЛКА ГРОШЕЙ ДО КРАЮ

Американськими Долярами.

ПАШПОРТИ-ВІЗИ І ПЕРМІТИ

Виробляємо кождому пасажирови.

ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ ДО АМЕРИКИ.

Спроваджуємо родини з Краю.

Полагоджуємо Справи Старокраеві.

По всі інформації пишіть до загально всім знаного бюра:

G. KUNASHEVSKY,

179 E. 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕНИК може рядкувати, представлення з парафії взірцево школу. Місце є обсадження сейчас. Ласкаві зголошення прохання ся слати на отсю адресу:

СВЯЩЕНИК D, c o SVOBODA P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

ПОТРІБНО СПІЛЬНИКА до ... ської бучерні з невеличким капіталом. Голоситись особисто або письменно на адресу:

JOHN SOBOL

146 — 1st Ave., New York City

ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

У східній Пенсильванії, коло міста Филадельфія і Алентавн, ... ма і плодовита, де ... стались незадежними ... землі. Вибір великий, ... тай і ціни. Пишіть по ... свого Українця.

MICHAEL P. DANKEVICH, Real Estate

Perkasie, Pa.

Товариська порада і услуга.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ ... при українській ... проводити хор, уряджувати ... лення, концерти і с ... дітей, театрей і ... Посаду може обняти ... Ласкаві зголошення ... на отсю адресу:

ДЯКОУЧИТЕЛЬ W. c o SVOBODA P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

ЗНАМЕНИТА ОФЕРТА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ!

Проперти в дуже ... ню, між Українцями, ... лиці, прибližно ... Амбой, Н. Дж., ... приступну ціну і на ... спеціально для ... По ближні ... **M. L.**

188 Wayne St., Perth Amboy, N. J.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

Федеральний Банк ... стейтовій дорозі, ... виноград. Вартість $4,500. ... за $1,800, довгий ... **ФАРМА 105 АКРІВ**, ... димки, 3 коні, 14 ... Ціна $5,000, готівкою $2,000.

ФАРМА 175 АКРІВ, ... 9 корів, 3 коні. Ціна $2,700, ... кою $1,000. Голоситись ...

S. R. MORANSKI.

Notary Public.

Box 147, Bath, N. Y.

DR. N. M. HNATYSHYN

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ І АКУШЕР

2191 Professor St., Cleveland, O.

(Проти українського банку).

Телефон: Atlantic 2054.

ЖОЛУДКОВІ ХВОРОБИ

Тисячі мущин і жінок, які ... жолудкові й нервові недуги, ... відчують своє добре здоров'я ... енергію средствы Нуга-Тек. ... дова медицина чистить кров ... труїв, які спричиняють хороби. ... дре нову силу й кращість ... ленім нервам, мускулам і ... нам. Коли будете брати Нуга-... лиш через кілька днів, ... тиг буде далеко лишше, ... стравите то, що будете їсти, ... ці болі зникнуть і ваше ... буде спокійним і відсвіжуючим.

Нуга-Тек перемагає ... вас подражнення нирок або ... ра, зміцнює жолудок і робить ... ти вартісним. Купіть фляш... ні. Ви можете дістати Нуга-Тек ... кожній аптиці. Коли ви ... не має його, то попросіть ... замовив більшу скількість ... свого гуртовника.

ОДИНОКИЙ В НЮ ЙОРКУ ... куток, де можна мати снідні і ... машні потрави — це ресторан ... В. і Я. Дилов

"СНІГУРОЧКА"

315 E. 6th Street, New York City.

Tel. Orchard 4-2555.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

Tel.: Orchard 4-2568

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЮАРКУ І НА ОКОЛИЦІ.

Ми робимо гарні похорони

ПО $150

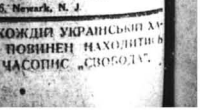

Без ріжниці як далеко позимсь-вости, кличте нас:

Офіс: 485 AVON AVENUE.

Phone: Terrace 8882, або Waverly 1686, Newark, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(36)

Дівчина своїм ножем розрізала шнури, якими були звязані ноги Тарзана. Вона повела його вужоватим коридором до великої галі, де посередині був камінний стіл, залитий кровю. За ними йшли страшні, дикуни по два в ряд. Тепер Тарзан зрозумів, що він попав у руки людей, котрі поклоняються сонцю, а він має стати жертвою сонця.

В галі визирало багато людських черепів з безчисленних спеціяльних заглибень у стінах. Процесія жінок-жрениць увійшла до салі з середніх дверей. Жінки були підперезані важкими золотими ланцюхами. Золоті прикраси вкривали їх постаті. Кожна жінка тримала в руках двоє золотих горшків. Нарешті з бічних дверей вийшла ще одна незвичайної краси дівчина.

„Головна жреця", подумав Тарзан. І руки й ноги були густо вкриті тяжкими золотими прикрасами. За її золотим поясом стирчав вкритий дорогоцінними камінями ніж. Всі клякнули перед нею. Вона щось говорила до Тарзана, але він не зрозумів її. Довше й пильно вдивлялася в нього, очікуючи його відповіди, але не дочекалася. Тоді дала знак рукою.

Кілька дужих рук схопили Тарзана й поклали його на камінний престол. Тарзан знав, що за хвилину ця прекрасна женщина обернеться в фанатичну жрецію, котра буде палати жадобою скорше пролити його кров. Вона буде першою, що напеться його крови з золотого горшчика, яке вже було приготоване й стояло на престолі. Прекрасна дівчина з піднесеною в руках золотою паличкою повільно й поважно наближалася до Тарзана.